

KOIVISTON viesti

Nro 4 Huhtikuu 2022

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiijät sie?

Sota o raakaa ja jossai vielkii raaempaa. Yks syy, miks Suomi selvis toise maailmasova aikaan (toski kyl verissä päi ja melkee henkitoreissaa) nii, et itsenäisyys säily, saattaa ainakii osittai johtuu siint, et naapuri sova-johto, Isä Aurinkoine, neuvo enne "Suure Isämmaallise Sova" alkuu roikal, kene naama näytti likaselt ja sopsis siks puhistaa Puna-Armeijast, ko pelkäs, et joku näist pyrkii anastammaa hänelt valla itsellee. Viest Neuvostoliito marsalkast elotettii kolme,15 armeijakomentajast 13, yheksäst amiraalist kaheksa ja 57 rintamakomentajast 50 ja sitä mukkaa.

Nykyses hyökkääväs joukos Ukrainas ei viitsitä tuhlanda ruutii - panna vaa keskeelliset joukkoj kärkee, ni Volotyymyri miehet hoitaat asja vaivattomast ja ilma kullui.

Talin tapatti Ukraina vilja-aitas pakkokollektivoinnis miljoonii maaviljelijjii nälkää. Mut ehti hää kyl maailmasovaskii tappaa kavereitaa ja varsinkii pienempii tekijöi iha tarpeeks. 1) Kui paljo sie arvelet, et yksistää Talinraati taistelujia aikaan ammuttii pelkuruuvest ja karkuruuvest ommii sotilahihi?

Sota o kallista puuhaa. Nyt viel kalliimpaa ko Taliini aikaan. Amerikkalaiset o laske- neet, et vaik hyö aika vastahakosest liittyt II maailmasottaa, höilt ehti siltikii kulluu sovan- käyntii 2015 vuuvve tollareis laskettun 4.000 miljartii tollarii. Suome valtio putjettiesitys täl vuuvvel o jottai 63 miljartii. Sil rahalha myope elettais yli 63 vuotta herroiks ilma kene- kää tekemättä mittää. Mut kukas muistaa niijje Vennäi olikarkeist kaikist rikkahempii miljartiomaisuuksii kätköpau- ka? 2) Mihi maaha ne höi mil- jartit o piilotettu?

Kaikist enemmä sovaku- luist maksaat tietyst sotakon- neet, tykit ja hävittäjät sum muut. Sehä myökii olla saatu nyt nähä, ko olla tilattu Ame- riikast uuvvet F-35 hävittäjät täyspalvellehi Hornettii tilal. 3) Kui monta niitä tilattiika?

4-6) Mitä sotakonehi o- liit II maailmasovas taistelleet Yamato, Devastator ja York- town? 7) Ja mitkä maat niil taisteliit?

Martti Piela

Koiviston sankarivainajat ovat turvassa

Sodan aikana kaatuneet pyrittiin Suomessa hautaamaan kotiseurakuntaansa. Näin toimittiin myös Koivistolla, jonka sankarihautaan on siunattu 102 vainajaa. Sodan jälkeen miehittäjä tuhosi sankarihaudan Koiviston kirkon viereltä.

Vuonna 1992 solmittiin Suomen ja Venäjän valtiosopimus sodassa kaatuneiden muiston vaalimisesta. Suomessa venäläisten / neuvostoliittolaisten sotilaiden haudat ovat sopimuksen mukaisessa kunnossa. Venäläinen osapuoli ei kuitenkaan ole tunnustanut alueellaan nykyisin olevien, suomalaisten seurakuntien perustamien sankarihautojen kuulumista valtiosopimuksen piiriin. Suomen valtio on kunnostanut seitsemän kenttähautausmaata, mutta kumpikaan sopimusosapuoli ei ole ryhtynyt seurakuntien perustamien sankarihautojen kunnostukseen.

Sankarihaudan oltua 72 vuotta ihmisyyden ja jo 23 vuotta valtiosopimuksenkin vastaisessa tilassa Suomen Koivisto-Seura ry pyrki kunnostamaan hävitetyin sankarihautausmaahan vuodesta 2016 alkaen. Pyysimme aluksi valtioneuvoston ryhtymään työhön, mutta saimme puolustusministeriöltä vastauksen, jossa pidettiin toivottavana, että pitäjähdistys mahdollisuuksiensa mukaan kunnostaisi sankarihaudan. Alussa saimme apua vain Itä-Suomen aluehallintovirastolta, joka tuki toimintaamme 2500 eurolla.

Koivisto-Seura neuvotteli Viipurin piiri- ja paikallisten viranomaisten kanssa sankarihaudan kunnostuksen mahdollisuudesta useiden vuosien ajan. Löytyi yhteistä tahtoa.

Mittasimme hautausmaan sijainnin käyttäen apuna vanhoja sankarihautausmaan kuvia ja Suomen kansallisarkistosta löytynyttä kirkkopihan karttaa, määrittelimme sankarivainajien lukumäärän ja henkilötiedot Koiviston seurakunnan historiakirjoista. Suunnittelimme yhdessä venäläisten osapuolien kanssa hautausmaan restauroinnin piirustuksineen. Venäläiset tekivät hauta-alueen lopullisen määrittelyn ja kunnostussuunnitelman sekä hoitivat hyväksynnät. Venäläiset viranomaiset ilmoittivat, että sankarihaudan kunnostus tehdään osana Koiviston kirkon ja sen ympä-

Koiviston kirkko ja sankarihauta-alue 28.6.2021. Kuva Eija Tuominen.

ristön restaurointi- ja suojeluhanketta. Tämän perusteella Koivisto-Seura kokosi virallisella keräyksellä varat ja toteutti kunnostuksen virallisen venäläisen suunnitelman osana.

Oleellista on, ettei Koivisto-Seura ole hautausmaan kunnostamista koskevan hankkeen osapuoli. Venäjän viranomaiset ilmoittivat, etteivät he lakinsa mukaan voi kanssamme tehdä sopimusta. Näin kaikki toiminta viimekädessä perustuu yksinomaan Venäjän hallinnon päätöksiin.

Sankarihautausmaan kunnostus – myös valtiosopimuksen 1992 edellyttämään kuosiin - valmistui joulukuussa 2019. Hauta-alue rajattiin ketjulla sekä istutuksin. Kokonaisuuteen kuuluu muistokivi sekä kuusi laattaa, joihin on kaiverrettu 102 sankarivainajan nimi, syntymä- ja kuolinaika.

Maaliskuussa 2022 sankarihautausmaalta on viety kaikki 6 nimilattaa tuntemattomaan paikkaan ja muistokivi maalattu mustaksi. Varmaa tietoa tekijöistä tai motiiveista ei ole. Koivisto-Seura on ollut yhteydessä viranomaisiin selvittääkseen asiaa.

Sankarivainajien haudat ovat edelleen suojattuna 760 angervopensaalla ja hauta-alue

rajattuna 29 graniittitollalla ja rautaketjuilla.

Ilta-Sanomien antoi 2.4.2022 valitettavalla tavalla, vailla riittävää lähdekritiikkiä, kaksi aukeamaa mediatilaa lähinnä sankarihautausmaata hävittämään pyrkivien demagogien valheille. Koivisto-Seuran lehdelle toimittamia taustatietoja ja kommentteja käytettiin vain rajoitetusti. Koiviston sankarihaudan sijainti ja vainajien henkilöllisyys on tarkasti tiedossa. Pyrkimykset sankarivainajien maineen lokaamiseen ja heidän olemassaolonsa kieltämiseen ja vääristelyyn ovat loukkaavia.

Suomen Koivisto-Seura lähetti Suomen kansallisarkiston oikeaksi todistaman luettelon 102 koivistolaisesta sankarivainajasta Primorskin kaupungille keväällä 2020. Lisäksi Koivisto-Seura toimitti muistion kaatuneiden evakointien periaatteista Suomessa vuosina 1939-1944 sekä selonteon Suomen valtiollisesta historiasta 1920- ja 1930-luvuilta. Tämän jälkeen mikään virallinen venäläinen taho ei ole pyytänyt lisäselvityksiä sankarihaudan suhteen.

Eri tahoilla jälkikäteen esitetyt väitteet siitä, että haudan kunnostamisessa olisi tullut "käyttää toista hallinnollista tietä" ovat väärämielisiä, sillä

perusongelma on, ettei Venäjä ole tunnustanut suomalaisten seurakuntien perustamia sankarihautoja kuuluviksi valtiosopimuksen 1992 piiriin eikä se myöskään ole kunnostanut ensimmäistäkään suomalaista sankarihautausmaata hallitsemillaan alueilla. Toisaalta suomalaisilla ei ole mitään mahdollisuuksia osallistua Venäjän hallinnon päätöksiin, saati sen oletettuihin sisäisiin toimivaltakiistoihin.

Koivisto-Seura on pyrkinyt täyttämään kunniavelan Koiviston sankarivainajille, jotka taistelivat puolestamme 1939-1944.

Sankarivainajat ovat turvasa - Jumalan luona. Heidät on siunattu isänmaansa multaan, kotikirkon viereen. Maallisella pahuudella ei ole valtaa heihin. Hautausmaan tarvelijät häpäisevät vain itsensä.

Kiitos ja kunnia sankarivainajille. He antoivat suurimman uhrin ja lunastivat elämän jälkipolville.

Eija Tuominen
Puheenjohtaja
Hautausmaatoimikunnan pj.
Suomen Koivisto-Seura ry

Juhani Pekkola, FT Dosentti
Hautausmaatoimikunnan jäsen
Suomen Koivisto-Seura ry

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Evakon kyneleet silmissä edelleen

Evakon kyynel -musikaalin laulujen sanat koskettavat nyt kahta kovemmin. En osannut arvatakaan, kun viime syksynä haastattelin näitä nuoria musiikin tekijöitä, että kuulimme heidän tulkintojaan ajan-kohtaisina, samaistuttavina. Nuoret musiikin tekijät kertoivat, miten he halusivat tutustua isovanhempiensa tarinaan omasta, nuorten ja lasten näkökulmasta. Nuoria ja lapsia heidän isovanhempansa olivat evakkomatkoilla olleetkin.

Samaan aikaan, kun herkistymme kuulemaan näitä lauluja talvijuhlassa, samaan aikaan tuhansia nuoria ja lapsia ovat omalla evakkomatkoillaan. Tänään, eilen, huomenna he hakevat turvaa, toivoen suojaa, unelmoiden paluusta. He matkustavat äitiensä, isovanhempiensa, perheidensä, lemmikkiensä kanssa, he matkustavat yksin. Matka on vaarallinen, pelkoja täynnä. Edessä on jotain tuntematonta, takana tuttua, mutta sodan vuoksi hengenvaarallista, rikkoutta.

Uutiskuvat näyttävät meille kaduilla makaavia kuolleita. Hautoja kaivetaan ja peitellään muuallekin kuin hautausmaalle. Romahtaneiden talojen alle jääneitä ei välttämättä löydetä koskaan haudattaviksi. Venäläisistä kerrotaan, että he jättivät omat vainajansa taakseen. Tai hoitavat heidät liikkuvissa krematorioissa, jotta kaatuneiden todellinen määrä ei selviäisi. Salliiko sota epäinhimillisen käytöksen? Vainajien kunnioittava kohtelu on osa ihmisyyttä. Ihmisen merkityksellisyys, tärkeys, ihmisarvo ei pääty kuolemaan.

Hautaamalla arvokkaasti, merkittävällä haudan, haudoilla käyneillä, osoitamme kunnioitusta, muistamme ja muistelemme, suremme. Hauta-alueita kunnioitetaan ja hautausmaaleiden häpäisyä pidetään törkeänä ihmisyyden loukkaamisena. Haudat ja hautausmaat muistokivineen ovat meitä eläviä varten. Onneksemme edesmenneet ovat hautarauhan loukkaamisten ulottumattomissa. Heitä ei enää pysty satuttamaan tai loukkaamaan.

Hartaast'

Pääsiäisen ihme

Jouko Vesala, rovasti, psykoterapeutti

Läbestymme pääsiäistä. Sovinnon ja ylösnousemuksen juhlaa.

Maailmassa on enemmän kuin pitkään aikaan sotaa ja rauhattomuutta. Erityisesti meidän lähialueilla käytävä Venäjän aloittama Ukrainan tuhoamissota hämmentää mieliämme. Kun katsomme kuvia Ukrainan puolustustaisteluista, niin erityisesti vanhemmalle sukupolvelle nousee väistämättä mieleen heidän omat sotakokemuksensa noin 80 vuoden takaa.

Missä on Jumala, kun tällaisista pääsee tapahtumaan? Eikö Jumala halua tai kykene lopettamaan sotia, kärsimyksiämme ja sairauksiamme? Nämä ovat luonnollisia kysymyksiämme.

Kristinuskon Jumala on siitä erilainen, että Jumala ei ole jossain pahan ja kärsimyksen ulottumattomissa omassa hyvyden kuplassaan. Tämä on monille loukkaus. Yleensä jumalat eri uskonnoissa ovat pahan, kärsimyksen ja sairauden ulottumattomissa. Täältä me sitten huudamme näitä jumalia apuun, kun meillä on vaikeaa.

Kristinuskon Jumala tuli Jeesuksessa itse maailmaan kärsimyksen, kipujen ja sairauden keskelle. Hän näki nälkää, vuoti verta, koki ruoskat, ripustettiin ristille, ja lopulta koki hylkäämisen ja kuoleman. Ensimmäiset kristityt saarnasivat ristiinnaulitusta ja ylösnoussesta Kristuksesta. Se oli jotain ennenkuulumatonta. Eihän jumalat kokeneet ihmisen kipuja ja sairauksia.

Kahden ryövärin suhtautuminen kuvastaa tätä ongelmaa. Ensimmäinen ryöväri ristillä sanoi Jeesukselle, että jos sinä olet Jumalan Poika, niin pelasta nyt itsesi ja meidät. Näytä valtasi ja paranna meidät, lopeta sodat ja tuo meille hyvää. Tämä on meille hyvin tyypillinen ja luonnollinen tapa kohdata vaikeuksissa Jumala. Toki me haluamme parantua ja välttää pahuutta.

Toinen ryöväri sanoi Jeesukselle, että muista minua, kun tulet valtakuntaasi. Muista minua. Älä unohda minua. Ja hänelle Jeesus vastasi, että jo tänään olet kanssani paratiisissa.

Jumala välittää kärsimyksistämme. Hän ei meitä heitä olemaan omiin kipuihimme oman onnemme varaan. Jumala tulee itse kärsimään meidän kipumme, sairautemme ja kirouksemme. Jumala on kärsimyksellemme osallistuva Jumala. Jo tässä elämässä Hän on meidän rinnallamme kipujemme ja sairauksiemme keskellä.

Samalla pääsiäisen ylösnousemus on uuden elämän juhla. Meillä on tämän elämämme lisäksi toinen elämä kuoleman jälkeen, jossa ei ole kipua, ei itkua, ei kärsimystä. Tässä on meidän toivomme pohja ja perustus. Jumala on astunut keskellemme, luoksemme. Hän ei jätä meitä yksin. Hän muistaa sinua ja minua.

Sota uhkaa

*Mieku olen sovan kokent
ja hengissä pysyttii.
Ku isä lomall käyvässään ol saant
osteettuu pienä säkin kauraryynii mustastpörssist.
Niis ol akanoita paljo, joita äiti nyppi vähemmäks.
Mut jäihä niitä puuroo.
Kaurapuuroo syötii 5-6 päivän viikossa.
Miul ol sillo toive, ku sais joskus kaurapuuroo
Mis ei ois yhtää akanaa.... Oon saant.*

Seppo Mannonen

KOIVISTON viesti

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Lehti jaetaan aina kuluvaan kuun loppupuolella.

Lehteen tarkoitettun ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm

Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@ramitoivonen.fi

Muussa tapauksessa aineistot toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,

Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana

on postimerkillä varustettu

palautuskuori osoitteeseen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Jäsenasiat, tilaukset, osoite- ym. muutokset:

Aina kirjallisena, mieluiten sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusua.

Seuran jäsenmaksu 39 e, sisältää vuoden jäsenlehdet.

Jäsenlehden postituksesta Pohjoismaihin veloitetaan +3 e/vuosi ja muualle Eurooppaan +8 e/vuosi. Pankkiyhteys: Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 231 2422

Koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Tolvonon, 0400 780 398

Pentti Karvonen in memoriam

Pentti Karvonen syntyi Koivistolla Kiiskilän kylässä 15.8.1931 Elsa ja Julius Karvasen toisena lapsena tulevaan 9-lapsiseen sisarusparveen. Sukunimi muutettiin myöhemmin Karvoseksi. Pentti Karvonen kuoli 12.3.2022.

Lapsuusaika kului ihanilla hiekkarannoilla uiden, onkien, isän apuna verkkokalastuksessa sekä lasten leikeissä. Talvella hiihrettiin ja luisteltiin isän sahanteristä tekemillä luistimilla.

Lapsuus Koivistolla loppui 1.12.1939 evakkoon lähtöön talvisotaa pakoon. Perheen evakkomatka päättyi Karpilan, Ylänteen, Oriveden, Längelmäen ja Iitin asuinpaikkojen jälkeen Kuusistoon 8.5.1941. Jatkosodan aikana rintaman ollessa kaukana idässä päästiin palaamaan takaisin Koivistolle huhtikuussa 1942. Oma koti oli kylläkin pystyssä, mutta sisältä täysin purettu ja vaati suuren remontin. Asumaan päästiin Taponiemessä ehjänä säilyneeseen taloon ja omaa kotia korjaamaan.

Elämä oli ruokapulan vuoksi aluksi ankeaa, mutta tähän toi helpotusta syksyllä marjojen kypsyminen. Äiti ja kolme poikaa keräsivät mustikoita ja puolukoita, joita veljekset kävivät myymässä Viipurin torilla. Näillä rahoilla voitiin ostaa ruokatarvikkeita sekä muuta tarpeellista elämiseen.

Olo Koivistolla päättyi kuitenkin 15.6.1944, jolloin jouduttiin lähtemään taas evakkomatalle. Pentti oli Ylämaalla enon luona ja Reino toisen enon luona Säkkiärvellä. Muut perheestä taivalsivat 3 vrk Sommeen, Porlamin, Säiviön, Juustilan ja Lietjärven kautta Lauritsalaan, josta laivalla Ristiinaan ja edelleen kuorma-autolla Mäntyharjuun. Matka jatkui junalla edelleen Perniöön ja hevoskyydillä Kiskoon. Pentti ja Reino yhdyttivät muun perheen omien seikkailujensa jälkeen Kiskossa. Kiskosta päädyimme jälleen Kuusistoon ja sattumalta samaan taloon, josta olimme päivälleen 3 vuotta aiemmin 12.4.1942 lähteneet Koivistolle.

Kuusistossa Pentti toimi nuoremman Reino-veljensä kanssa postiljoonina koko 10 km pitkän saaren alueella. Jakelu suoritettiin kesällä polkupyörällä ja talvella hiihtäen. Se antoi tuleville urheilijoille hyvän peruskunnan.

Evakkomatka päättyi 1.5.1948 lopulliseen sijoituspaikkaan Porvooseen. Pentti toimi isän apuna rakennettaessa Kaupunginhakaan sinne sijoitettujen evakkojen uusia kohteja. Oman kodin rakennustöissä oli isän apuna Martti, Pentti ja Reino. 9-lapsinen perhe pääsi muuttamaan uuteen kotiin 7.10.1948.

Porvoossa Pentin urheilu-ura jatkui muiden sisarusten kanssa Porvoon Urheilijoissa. Menestystä alkoi tulla niin maastajuoksussa, kuin 3000 m estejuoksussakin (v. 1953 9,23 ja v. 1954 8,56). Vuonna 1955 Pentti juoksi Helsingissä uuden 3000 m estejuoksun maailmanennätyksen 8,47,8 ja kaksi viikkoa myöhemmin Oslolla 8,45,4. Edessä olivat vuoden lopulla 1956 Melbournen olympialaiset ja menestysodotukset olivat suuret. Toisin kuitenkin kävi, sillä Pentti sairastui vatsahaavaan ja vatsalaukusta leikattiin suuri osa pois. Tervehtyttyään hän jatkoi harjoittelua ja pääsikin takaisin niin hyvään kuntoon, että hänet valittiin 1960 Rooman olympialaisiin. Siellä hän karsiutui kuitenkin alkuerissä. Kilpaurheilumenestys jatkui senkin jälkeen

Frida Lönnroos

mm. 16 maaottelussa, SM- ja EM-kisoissa sekä maastajuoksussa.

Porvoossa Pentti työskenteli alkuun WSOY:ssä syväpainajana 2-vuorotyössä, mikä vaikeutti harjoittelua ja kilpailamista. Joustavampi työ löytyi kelloseppäoppilaana Hannes Heikkilän kelloseppäliikkeessä. 1961 Pentti perusti vaimonsa Heleenan kanssa oman kelloseppäliikkeen Lopelle. 1969 hän palasi Porvooseen ja perusti kelloseppäliikkeen sekä 1982 toisen kelloseppäliikkeen Loviisaan. 1989 tehdyn sukupolvenvaihdoksen myötä Teuvo jatkoi Porvoossa ja Juha Loviisassa, jossa Juha teki sukupolvenvaihdoksen tyttärelleen joulukuussa 2021.

Aktiiviuransa jälkeen Pentti teki 23 vuoden merkittävän uran urheilujohtajana Suomen Urheiluliitossa (SUL) hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana sekä kestävyysjuoksun lajivalmentajana, valmentajayhdistyksen puheenjohtajana, valmennus- ja koulutusvaliokunnan johtajana. Hänet nimitettiin Suomen Urheiluliiton kunniajäseneksi Hän toimi useissa maaotteluissa maajoukkuejohtajana sekä suurkisajohtajana olympialaisissa, MM- ja EM -kisoissa. Ansioistaan hänet on nimitetty valmentajayhdistyksen kunniajäseneksi sekä Uudenmaan yleisurheilupiirin kunniapuheenjohtajaksi.

Pentti on Porvoon seudun koivistolaiset ry:n perustajajäsen ja toimi sen varapuheenjohtajana alusta alkaen. Hänet valittiin v. 2014 Vuoden koivistolaiseksi sekä kutsuttiin v. 2019 Porvoon seudun koivistolaisten kunniajäseneksi.

Kyykän pelaaminen oli urheilun lisäksi hänen toinen intohimonsa. Innostus kyykkään alkoi 1977 Kouvolan Koivisto-juhilla. Hän kilpaili Porvoon seudun koivistolaisten kyykkäjoukkueessa. Joukkue edistyi nopeasti B-sarjasta A-sarjaan 1981 ja Mestaruussarjaan 1983. Suomen mestaruus saavutettiin vuosina 1995, 1996, 1997, 1998 ja 1999. Pentti toimi Kyykkäliiton puheenjohtajan 1996-2011, ja on Suomen Kyykkäliiton kunniajäsen.

Pekka-veli

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Yhtymäkohtia tähän päivään

Kuin muuttolinnut

Kova sotatalvi ja ankarat pakkaset päättyivät. Aurinko alkoi taas jakaa lämpöään niin hyvälle kuin paholle. Maa pälveili, vesi solisi ojassa, kiurutkin jo viritti laulunsa.

Tämä suloinen kevät teki evakon mielen levottomaksi. Ei ollut nyt kotia, ei peltoa, ei venettä, eikä verkkoa. Jäiden lähtiessä, rantojen avautuessa näitä kaikkia muisteltiin.

Tuon ikävän talven aikana etenkin emäntäväki tutustui paikkakunnan tapoihin. Karjalaisemäntä saattoi antaa omia neuvojaan, jollei muussa niin ainakin piirakan paistamisessa ja pottilohkon teossa. Jollei muuta muistoa meistä Kuhmoisiin jäänyt, niin lienevät ainakin nuo kaksi ruokalajia tulleet jossakin määrin tunnetuiksi.

Kauniin toukokuusen päivän valjetessa saimme koivistolaiset siirtomääräyksen Orimattilaan. Köykäisin matkatavaroin tämä siirto tapahtuikin. Eväskorissa ja matkalaukussa oli maallinen omaisuus. Sanoimme kuhmoisilaisille jäähyväiset ja kiitokset huolenpidosta ja kiipesimme lotjan kannelle. Pieni hinaaja lähti sitä vetämään yli Päijänteen ja Vesijärven aina Lahteen saakka, josta junakyydillä päästiin määräpitäjään. Saimme sieltä asunnon Karkkulan kylän Severi Syväsilän talosta, ja olimme tyytyväisiä niin asuntoon kuin talonväkeen.

Työhön teki jo mieli ja läheisestä metsästä saimme halonhakkuuta koko kesäksi. Tuli taas syksy ja talvi. Ikävää oli evakon elämä. Naapurit ja sukulaiset olivat joutuneet kauas toisistaan. Oma perhekin oli kovin hajallaan, Tauno ja Paavo jossakin linnoitustöissä, Hugo sairaalassa parantamassa sodassa saamaa vammaansa, Urho suorittamassa asevelvollisuuttaan, Antti vielä kotosalla käyden kansakoulua.

Talvi saatiin taas elettyä ja kevät saapui. Evakkojen elämä oli kuin muuttolintujen. Heitä kodittomia siirrettiin paikasta toiseen. Juuri kun oli ehditty tutustua paikkakunnan oloihin ja asukkaisiin, oli taas pakettava vähäinen omaisuus ja lähdettävä tuntemattomaan seutuun Sauvon pitäjään.

Simo Karvasen muistelua
Koiviston Viesti nro 8, 1960

Viime kuussa saimme kuulla ikäviä uutisia Koivistolta. Sankarihautausmaan muistopaaden teksti oli peitetty ja nimilaatat oli viety pois. Seura odottaa selvitystä tapahtuneesta.

Koiviston sankarivainajat ovat kuitenkin edelleen suojassa 760 angervopensaalla ja hauta-alue on rajattu graniittipylväin ja ketjuin.

Hyvää kevättä kaikille - kaikista ikävistä uutisista huolimatta.

Eija tuominen

Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948

Toimii Koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
0400 244 290, tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, jäsenasiat:
Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com
Sihteeri, Jorma Kallonen
Koivukuja 23, 21530 Paimio
p. 0400 834 723, jorma.kallonen@nic.fi
Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen

Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
p. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
p. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
p. 050 539 8693, mhongist@gmail.com
Johtokunta:
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varajäsen Hanna Silfver, Kaarina

Ritva Ratia-Ahtiainen Lahti. 044 377 7201
varajäsen Raila Hiltunen, Mäntsälä
Jorma Jack, Kotka. 050 061 9482
varajäsen Maarit Raninen, Lammi
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varajäsen Katariina Aaltonen, Espoo
Jukka Ratia, Mäntsälä. 050 097 8206
varajäsen Jorma Simola, Lahti
Tiina Torkkeli-Pitkäranta, Kemiö.
045 126 6286, varajäsen Leea Helkiö, Salo
Riikka Salokannel, Lahti. 044 231 2422
varajäsen Tuula Ruskeepää, Pornainen

Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varajäsen Tuula Agge, Parainen

Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Veli Sainio,
050 505 6676, veli.sainio@kolumbus.fi
Hallituksen varapj. Sari Piela,
050 431 2564, sari.piela@gmail.com.
Asiamies Anne Markkanen,
0400 687 717, Koivistosaaatio@gmail.com

Martti Agge hiillostaa norssia, kauempana hänen takanaan Aarno Seppinen ja Seija Agge. Vasemmalla Teljo Sola, Janne Lahtinen ja Sirkku Miiluniemi. Oikealla Matti Agge. Taustalla Matin kotitalo.

Verkkoa selvittelemässä sisarukset Martti ja Seija Agge, keskellä tilannetta tarkkailee Teljo Sola.

Talvikalassa

Kestääkö vielä jäät? Matkalla Matin rantaan kuljettiin Paraisille johtavia siltoja ja kaikissa niissä oli alapuoella avovettä. Tuleeko hukkaraisu?

Jorma Kallonen

Perillä oli jo kymmenkunta auto-kuntaa ja lisää tuli vielä muutamia. Kevään kaunein päivä on alkamassa. Taivas on täysin pilvetön ja aurinko paistaa. Toki avoimella jäällä puhaltava tuuli vilvoittaa ja edellyttää vielä lämmintä vaatetusta. Merijää on sileä ja liukas, nyt ovat nastakengät tarpeen. Osa ulkoilijoista epäilee jään kantavuutta, mutta Matti kertoo ajaneensa vielä eilen autolla verkoille. Jäätä on 20 senttiä.

Turun ja Ympäristön Koivistolaiset onnistui tapahtuman ajankohdan valinnassa täydellisesti. Viikon tai kahden jälkeen jäälle ei olisi enää turvallista mennä. Aurinko lämmittää ja pehmittää jään pintaa voimakkaasti. Paras luistelukeli on jo takanapäin, mutta potkukelkoilla meno maittaa.

Matin veli Martti ottaa veto vastuun. Martti on jättänyt muuttaman verkon katsomatta edellisinä päivinä, jotta onnistuisimme saamaan myös saalista. Alku on huolestuttavan rauhallista. Pari norssia, ei muuta. Seuraavassa verkossa ei mitään. Sitten nousee ensimmäinen arvokala kuha ja kuhaa havigellut iso hauki on jäänyt siihen viereen kiinni verkkoon. Pian seuraa myös siika. Norsseja ilmestyy yksitellen ja Martti on niistäkin innoissaan, koska ne ovat parhaita syöttikaloja iskukoukkuihin. Valikoima lisääntyy, mutta pieniä ovat saaliskaloiksi yksi silakka ja ahven. Madetta vartutaan, mutta niitä ei tänään saada.

Verkot jätetään veteen vielä tulevaisuudelle

Siirrymme ulapolta lähelle ruovikkoa matalalle, jossa on kymmenkunta koukkua. Ensimmäiset ovat laenneet, mutta saalis on poissa, syötit ovat vielä kelpollisia. Koukut viritetään ja lasketaan uudelleen pyyntiin. Veneväylän suulla oleva paikka on Martin mukaan aina tuonut saalista ja niin nytkin. Kokkuun on jäänyt oikein mukavan kokoinen luvpää hauki. Painoa tuollaiset viidettä kiloa.

Kun kaikki koukutkin on koettu, ja saalista siirretään sumpuun, pikainen laskenta kertoo kokonaismäärän olevan yli kymmenen kiloa. - Saattaa kuulostaa

suurelta. Valitettavasti tuolla saalismäärällä kalastaja saa vaivoin yhden tunnin palkan kokopäivätyöstään. Päiväsaaliin tulisi olla kymmenkertainen, jotta sillä saisi leivän omaan pöytään.

Valtaosa joukosta on jo ehtinyt siirtyä rannalle syyttämään nuotion. Saavumme paikalle Martin kanssa viimeisinä, jolloin makkaratulilla ei ole enää ruuhkaa. Kävellessäni parkkipaikalle merikotka kuulutti äänekkäästi olinpaikastaan. Tilanteen rauhoittua se käy napsimassa jälle jääneet pikkusintit.

Kiitos Matti, Martti ja Seija Agge!

Tapaamme taas seuraavana jätälvenä, jos sellaisia sattuisi vielä vastaan tulemaan.

Avannolla Martti Agge kokee verkkoa. Tilannetta seuraavat vas. Teljo Sola, Matti Agge, Hannu Seppinen, Janne Lahtinen ja Sirkku Miiluniemi. Koiraansa ulkoiluttaa Maija Antila, oikealla Erki Antila (selin).

Pentti Karvonen

In Memoriam

Sodan uhkaavien pilvien riippuessa jälleen Eurooppaamme yllä meidät koivistolaiset yllätti lauantaina 12.3.2022 suruviesti - kaikkien koivistolaisten tuntema urheilumies, valmentaja, urheilujohtaja ja yhdistysmies Pentti Karvonen oli siirtynyt kilpailemaan niille kentille, missä ei mitään proobushkoja tarvita osallistumaan päästäkseen.

Pentti syntyi Koiviston Kiiskilän kylässä elokuun 15. päivänä 1931, Elsa ja Julius Karvosen toisena lapsena. Pitkien evakkomatkojen jälkeen perhe kasvoi

ta- ja kellosepäksi niin, että saattoi aikanaan jättää pojillensa liiketoimiensa hoidot - Juhalle Loviisassa ja Teuville Porvoossa. Hänellä ja hänen Heleena-vaimollaan oli myös tytär, joka on jo siirtynyt ajasta ikuisuuteen.

Aikojen asetuttua Karvokset tekivät yhteisen matkan kaikille niille seuduille, joissa olivat pitkän diasporansa aikana asuneet ja videoivat tuon matkam kaikki kohteet ja niissä vielä tapaamansa ihmiset.

Porvooseen Karvokset palasivat 1948. Uusi kotitalo kohosi

Koivisto-juhlilla Koivistolla 2014 (Primorsk tekstinä taustalla): Puheenjohtaja J.J. Särkijärvi ojentaa Pentille pronssilaatan, jossa hänet nimetään Porvoon Koivistolaisten kunniajäseneksi. Kukat ojentamassa yhdistyksen sihteeri Virpi Huhtanen. Kuva: Rainer Montonen.

Kyykkämestari näyttää tyylää Porvoon Linnamäen Vesilaitoksen kentällä Porvoon Koivistolaisten muille johtokunnan jäsenille. (Kaikki osasivat onneksi suojautua, kun tuli minun vuoroni heittää.) Kuva: Rainer Montonen.

karjalaiseen tapaan suurperheeksi niin, että lapsia oli lopulta yhdeksän - viisi poikaa ja neljä tyttäretä.

Kun talvisota saavutti Kiiskilän kylän, perheen matka suunnautui aluksi Turun seuduille, Kiskoon, niin kuin monen muunkin koivistolaisperheen. Perhe palasi kuitenkin jatkosodan aikana takaisin kotiseudulle 1943 mutta joutui lähtemään jälleen mientontielle ja pakenemaan jalkaisin kesäkuun 15. 1944 tykkien joutumassa ja tulipalojen värjätessä taivaan punaiseksi. Pentti kertoi kerran minulle, että hän oli käynyt kolmeatoista koulua, eikä yksikään niistä johtanut köyhän perheen poikaa yliopistoon joltavalle tielle. Mutta hän hankki itselleen hyvän koulutuksen kul-

Porvoon kaupunginhakaan 1950-luvun alussa rakenteilla olleen uuden Loviisiantien varteen. Sinne Leevi-veljeni muurasi keittiön leivinuunin ja muihin huoneisiin pystyuunit. Leevi ja isäni kulkivat myös pyörällä Askolassa muuramassa karjalaisten uudistiloille, missä sodan jälkeen ilmaantui runsaasti työtä muurareille, koska Porvoon suomenkielinen oppikoulu (nykyinen Linnankosken Lukio) toi runsaasti evakkoperheitä Porvoon ympäristöpitäjiinkin.

Urheilu auttoi koko perhettä sopeutumaan ruotsinkielisenkin kulttuurin piiriin; Kuusiston Kilpa, Kaarinan Ura. Lopen Laaka ja Porvoon Urheilijat olivat seuroja, joiden väreissä hän juoksi evakkoaikoinaan. Ja Porvoossa Pena ui

ruotsinkielisen Akilleen kaverien vesiin kuin Koiviston haili Suomenlahdessa ikään.

Urheilevat Karvosen pojat rakensivat kotitontin pellonkolkkaan itselleen urheilukentän, jolla heidän perustamansa urheiluseura Mutapellon Pyllistyksen jannut saattoivat harjoitella leipälajejaan kukin taitonsa ja intonsa mukaan, Pentistä varsinkin kehkeytyi ajan mittaan mestarijuoksija. Hän nousi huipulle 1954, jolloin hän paransi kolmen tonnin esteiden ennätystään yli puoli minuuttia ja alitti jo kesäkuussa 1954 Varsovasa toisena suomalaisena yhdeksän minuutin rajan.

Pentti hankki kielitaitoa Työväenopistossa. Varsinkin saksan taito oli Pentille vähitellen vält-

tämätön, kun hän myöhemmin rohkeasti suunnautui urheiluharrastuksensa piiristä urheilujärjestöjen johtoportaisiin asti. Englantia alettiin Porvoon kouluissa opiskella vasta muutamaa vuotta myöhemmin.

1955 Pentti juoksi kaksi kertaa virallisen maailmanennätyksen. Seuraava vuosi oli kohtalokas Pentille, koska hän sairasteli ja joutui mahahaavaleikkaukseen; niinpä Olympialaiset Roomassa 1960 eivät onnistuneet häneltä suunnitelmien mukaan.

Pentti Karvonen edusti Suomea 16 maaottelussa. Myöhemmin hän toimi Suomen Urheiluliiton lajivalmentajana useiden vuosien ajan ja SUL:n hallituksen jäsenenä 13 vuotta, joista useita

vuosia sen varapuheenjohtajana. Näissä toimissaan Pentti puolusti aina reilua ja oikeudenmukaista urheiluhenkä puhuen aina sääntöjen noudattamisen ja puhtaan urheilun puolesta. Myös hänen veljensä Reino oli mestaruustason urheilija este- ja maastojuoksussa. Mutta Reinolla ei löytynyt samantilaista paloa urheilun pariin kuin Pentilla, joten Reino ei noussut veljensä mittoihin juoksijana.

1972 Porvoossa perustettiin ravintola Camenassa Porvoon Karjala Kerho, jonka puheenjohtajaksi valittiin Risto Kurki. Kerhon ensimmäisessä kokouksessa elokuussa Haminassa Kerhon varapuheenjohtajaksi valittiin Pentti Karvonen. Pentti toimi kerhon varapuheenjohtajana elämänsä loppuun asti. Yksi ennätys sekin! (Kerho muutti tosin nimensä 12 vuotta myöhemmin Porvoonseudun Koivistolaiset ry:ksi.) Mestariykkänpelaajana Pentti toimi myös Suomen Kyykkäliiton puheenjohtajana.

Pentti oli ahkerasti kaikessa koivistolaisten toiminnassamme mukana. Kun Koivisto-juhlien järjestämisvuoro lankesi Porvoole, Pentti oli mukana järjestelmässä juhlia - osallistui juhlien suunnitteluun, näytteli näytelmässä kuten Opiri ja Viimeiset kuurnarit, johti kyykkä-kilpailuja, osallistui retkiin Koivistolle, osallistui yhteisesti kootun kirjan Hyvähä meit on pietty suunnitteluun ja julkaisuun, piti puheita esim. Karjalaan jääneitten haudalla, oli mukana karjalaisten kirkkopyhän järjestelyissä. Pentti valittiinkin aivan ensimmäisten joukossa Porvoon seudun Koivistolaisten kunniajäseneksi.

Pentti oli toiminnan mies. Sanalla sanoen: koivistolainen!

Pentti oli toiminnan mies. Sanalla sanoen: koivistolainen!

(Urheilusaavutusten osalta tiedot ovat Wikipediasta)
Martti Piela

Voi hyvät ihmiset! osa 1

Taas on vuosi vaihtunut. Meikäläise iäs vuosi tuntuu ain raskaammalt, varsinkin nyt ko tuo Korona piinaa pääl, vaik ois jo usiamp piikki pistätty.

Liisa Ake-Helariutta

Jokatapaukses se erottaap meit perreitä toisistaa, nii et oikee suuttuttaa. On yhtä haikeaa ja vaikeaa ku evakkoaikaa! Sit vaivajaa viel laiskuus, ettei viitsis mittää tehä. Onnaks kävin täs yhteen päivään penkomas laatikkoi ja selailemmaa valokuvakansioi. Sillo heräs miu vanhas päässäin yks ajatus, jot yritän nyt toteuttaa. Siihe liittyy selityksiä ja kuvvii.

Niinko jo sanoin, et evakkoaika sekotti Suomen heimoja keskennää. Mie oon puhas karjalaine Koivistosaarest Eistilä kyläst. Miu vierellei sit ilmaantu satakuntalaine. Yli 60 vuotta ollaa jo yhes kulettu. Hää on kyl aika hyvi meil sopeutunt, ko hää saap laulaa ja soittaa äitin pyykkilautaa Turun Koivistolaisis Jaalamiehiss.

Monta vuotta sit nää Turun Koivistolaiset keksivät järjestää kotiseutumatkan. Siihe kuulu jopa kulettus saare, ruokailu ja yöpymine. Miul heräs ajatus, et matka ois just sopiva äitil, isäl ja miulkii sekä tietyst muilkii. Sehä sit toteutuukii. Ensii kirkokyllää ja sit yli salme kauniisee Koivusaaree. Mie täs nyt kertailen tehtyy matkaa muutamii kuvauksil ja lisäyksil kotmurteel.

Tuo neljä kilometri merimatka alko isos ”peltipurkis”. Se ei voint kuiteskaa ajjaa rantaa ast, ko rantaves o matalaa. Siks matkaaajat siirretti ajois keikkuvii pikkivennehii. Meil vanhoil se ol hankalaa. Tarkast katsotti rantaa: Näkkyys oma koti? Lähelt rantaa miu äiti huuhti: Miu kottiin on viel pystys tuol koivikos! Vene tul vauhis rantaa. Jokahine yriti sukkela pois venneest. Ei olt helppoo, ko ei olt laiturii, ainostaa muutama lauta. Joku meist ol jalkavaivane keppii kans. Jalat märkään ja tutkimaan kotpaikkoi. Tietyst käki kukku – Tervetullo!

Mei pere läks Koivula mäkkee. Tietä peittiit heinät ja kukat. Talo ol pystys, mut ikkunapielet vinksallaa. Sissäämeno oikee säväytti. Ei verhoi, ei mattoi, roskaa ja roinaa tupa täys. Miehet ilmoittiit olevansa Pietarist kesälomal ja kalastamas. Pihal ol yks lomalaine kalloi perkaamas. Mie annoi sit hänel kiitokseks kahvipaketti. Ah, sit tapahtukki mukavii. Hää ottikii minnuu kääest ja muiskautti muhkean käspusun! Mie tietyst punastuin ja hämmästyin. Taisin kuitenkin kiittää.

Ko lähetti pihalt, huomattii et piharakennukset olliit poissa. Uuten näytti oleva lasine huvimaja. Miehet kertoit itse pystyttänneet sen. Myöhemmin huomasimme koulun isojen ikkunoiien olevan poissa. Seuraavat kuvat täält Liisa-Mammalast ovat miul rakkahimmat: Isä on lomal Viipuri merikoulu. Myö ollaa oikee onnellissii. Liisa-Mamma on istahtant rapuil leppäämää. Hää on joutunt tekemää kaik talon työt yksinnää. Tietyst on tult auttajii ko o tarviint. Isäntä Hermanni kuol jo 50-vuotiaan ja vanhin tytär Olga hukku ko ol laivas kokkiin. Ehkä nää suuret surut vaikuttiit, et Liisa-Mammal ol ain musta huivi.

Oliha talos neljä poikaa, kaik tietyst laivois töis. Tytär Lydia ol kyläs naimiss ja miu äitin Annikki ol tava mukkaa miniän isän koton. Tietyst sit muutetti Liisa-Mamma avuks. Mie opin kuulemma kävelemää tuos tuvas 9 kk vanhan. Olin kova juoksentelemaa paljain jaloin. Viis vuotiaan olin kiinnostunt talo töist. Varsinkin lampaat ja lehmät kiinnostiit. Lypsy aikaan tahoin olla mukan hoteloimas pois karpäset ja muut häiritsevät itikat. Palkaks mie sain ain mukillise lämmint maitoo. Joku tahto kerra ottaa kuvan tilanteest. Mie neuvoim: ”Ota kuva vast sit ko mie oon tään

Kärpästen hotelointiapalkka. Mukillinen lämmintä maitoo.

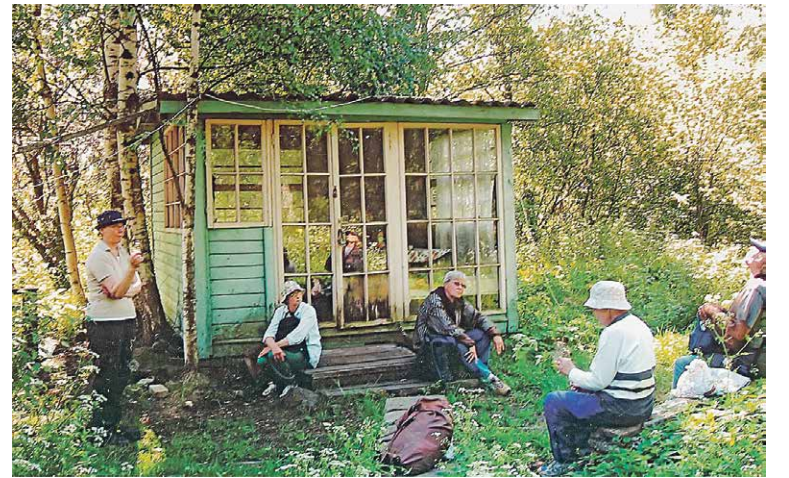
Nuoret perunakuopan katolla 1942.

”Ota kuva vast sit ko mie oon tään maijon juont.”

maijon juont.” Ei näköjää totelt ja mie join maion punasest mukistain rappusil istumas.

Nää Liisa-Mamman raput ovat miul nii muistorakkaat et pitihä miu istahtaa näil rappusil kotiseutumatkallain. Mie herkistyin, meri kohis rannas ja linnut lauloit kotipihlajas. Meilhä ol tapan sannoo et ”Pyhä pihlaja pihalla”. Muistan viel sellase, kerran ko isä pääs taas kottii käymää, hää toi miul rannerenkaa ja piene lauku. Ne tul heti kuvattu ko Kirsti-seukko tul meil niitä katsomaa. Myö mäntii talo taaks ko siihe paisto aurinko nii sopivast.

Täl matkal mie huomasi talo alt itse veistetyn puukauha. Äiti tuns sen omaksee. Se on viel nähtäviss mei evakkotuvas. Sit myö jatketti matkaa. Vilkaisin viel rantaan ja muistin, etten saant pieneen männä näkyvii kivvii pitemäst. Siel syvemmal assuit kuulemma näkit ja ne ois purreet miu varpahiinain. Äiti huomais rannapaju, jost myö katkotti virpoksat ja koristetti paperikukkasil. Sukulaiset ja naapuri virvottii: ”Tuoreeks, terveeks!” Vähä matka pääst käännutti oikial. Het sielt pilkkotti vaalee rakennus. Se ol ja on Lyidia-tätini, äitini siskon talo. Se ol viel hyvä kunnos sekä puutarha et kasvima kukoisti. Asukkaat tulliit pihall vastaa. Hyö olliit kesäasukkahii kauppalast, vanhahko pariskunta lapsenlaps mukanaa. Sit mäntii sissää tuttuu tuppaa. Emäntä sai aikaseks run-

Grillikatos.

saan teetarjoilun. Isäntäväki olliit ilosii ja kohteliahhii. Juttu luisti ilmein, elein jopa osittain kaks kielisen. Käki jatkoi kukkumistaan lähikoivikos.

Jatkoimme kulkua ”Rantakaul” Ohitimme muutaman ränstytyn talon. Seuraavassa pihassa näimme ryhmäläisiämme. Osa heistä katseli oven päällä olevaa tunnettua kuvaa Leninistä. ”Kyl tuo miu mieleest sais lähtee”, arveli äitini, ja lähtihän se! Joku paikallinen näytti rohkeutensa. Mie aloitin laulaa: ”Karjalan kunnailla...” Porukka yhtyi lauluun silmät kyynelis. Talo ol siivottu, liinat pöyill ja ruoka ol maistuvaa. Seuraavan kesän ei olt ruokatarjoilu, sillä lautaset olliit rikottuna tuva nurkas. Kateus ol vierailu.

Jatkoimme kulkua Saunakatu pitkin. Nyt näkykin tiheä rivi taloja etteepäin. Nii lähekkäin olliit, ettei hevostenkuorma kans pääst tielt pihhaa, kertoi isä. Osa ol tietyst jo

ränstytyn ja hajalla, eikä saunavastaakaan näkynt. Kuulin monnii höil tuttui nimmi. Äiti kerto: Ko sauna ol ranna puolell, ni sitä pietti kesäkeittiön. Se ol ko kesämökki. Vilkkaast liikuttii talo ja sauna vällii. Saunakatu ol kesäsi ahkeraast käytetty juttupaikka. Tietyst käyti marjastamas ja sienestämäs. Niitä piti saaha talveks ast. Kasvima ja potaattimaa ol talo takan. Niitten hoito kuulu talon äitel ja lapsil. Koulust sai jo sillo potaattinostolomaa. Lapsii kiinnost enite ”kuoppaperunat”. Ne kypsennetti siin kuopas ja olliit oikee hyvvi. Syksyl sit korjatti kaik ylös ja karrättii maakellarii. Tarpee mukkaa haetti sielt säkilline pottui tahi juureksii ja vietii ”lattiakellarii”. Tuva lattialuukku avattii ja siell ol iso maakellari, kätevää. Kevvää pit lampaatki viiä isommil laitumil ja ehkä lehmätkii. Lapset paimensiit.

Terveisin Liisa Toivon tytär Eistilästä!

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Muisteloita äitienpäivästä Koivistolla 1944

On vuoden 1944 kevät Koivistolla. Koteihin palanneiden perheiden lapset käyvät kauppalassa koulua tilapäisissä tiloissa. Koulun katolla on hälytys sireeni ja kellarissa pommisuoja. Hälytyksen kuultuamme juoksemme pommisuojaan. Muistan, kuinka opettaja aloittaa laulun:

**Aina koivistolainen,
Salme Miettinen os. Simola**

”Iske, iske, iske seinään vuoren” ja samalla teemme lauluun sopivia liikkeitä. Näin opettaja saa meidät unohtamaan pahimman pelkomme.

Kevään äitienpäiväjuhlassa esitimme yhdessä opettaja Helmi Ruorasan kirjoittaman runon:

”Juhlapäivä tänään, kun on yhteinen, kultainen ja kallis päivä äitien. Äidin sankarpojat siellä jossakin meidän pienten kanssa yhtyy juhlihin Joka sydäimestä kohoo rukous luoja äideillemme anna siunaus. Jumala tee meistä kelpo lapsia, joista äiti, isä saisi iloa, jotka eteen Suomen rakkaan synnyinmaan valmiinn’ olis aina kaiken uhraamaan.

Runon sanat löytyivät kouluvihkosta, jonka olin pakannut pie-
neen puiseen kirstuun. Kirstun olin edellisenä syntymäpäivänäni saanut kummisedältäni Kaarlo Simolalta. Samainen kirstu oli ainoa esine, jonka sain mukaani, kun äkkilähtö evakkoon kesäkuussa taas koitti.

Kouluvihkoon oli kirjoitettu myös laulujen sanoja, joita opettelimme, sillä laulukirjoja ei ollut ja kirjoja muutenkin puutteellisesti. Aapisen lisäksi seuraavan oppikirjan sai vasta, kun oli oppinut lukemaan.

Vihkosta, mikä on vuosikymmenet säilynyt aarteenani, löytyi myös runo, minkä opettaja oli itse kirjoittanut ja pyytänyt minua esittämään tuona ainoana Koiviston koulussa viettämässäni äitienpäiväjuhlassa.

Tämä runo kuului näin:

*”On lasta mulla viisi’
ja niis’ on kyllä työtä,
vaan siin’ on hauskuus myötä.
Saa paikata ja pestä
ei niillä vaatteet kestä.
Ne repii koltun paidan,
vaan minkä sille taidan.
Ne reikiin saavat sukat
voi meitä äitirukat!*

Kuvaavaa tuolle ajalle oli, että esitykseen tarvittavien viiden nukun löytäminen oli todella vaikeaa.

Nämä muistelot tulevat viiden lapsen äidiltä, kymmenen

lapsenlapsen isoäidiltä ja neljän lapsenlapsenlapsen isoisoäidiltä.

Kaikki lapseni ja jo osa lapsenlapsistani ovat saaneet Koivistosäätiön apurahan yliopisto-opintoihin, mistä tässä vielä lämpimät kiitokset.

Ajatukset sota-ajoilta ovat taas mielissämme, kun myötäelämme tämän hetken sodan uhrien kotaloissa.

Mie tiijjän

Martti Piela

Ei tää Viestiä kirjottaminekkaa iha nii yksinkertasta touhuu oo ko saattais sivu lukasijast näyttää. Nytkii käi viimeks nii, et miulko o tapan laittaa heti, ko kaikist viime-semp Viesti kolahtaa postiluukust etese lattial, ni mie alan naputtelemaa Mie tiijjän -vastaustai. Sit käypkii välist nii, et mielee iskööki kamala ajatus, et ”Mut nythä mie taisinkii iskee kirvehein kivveel!” ja pittääki alkaa tarkistammaa ja kirjottelemmaa uuvvestaa.

Näi käi nyt viimekskii - se Karjala poika Kurkijoelt, se ”Reisu-Lasse”, häähä ol paljo nuoremp ko Rytii! Ja nii sit jouvuin kirjotammaa koko jutu uuvvestaa. Mut siin vaihees ol se alkuperäne teksti ehitty lattoo kohallee. Onneks sit kuiteskii Lapila Mirjal ol sytyttant nopiammi ko miul, nii et Viestis

ol oikiamp tieto miu väärä vastaukse rinnal. Mut ei auta itku markkinoil. Ei pien vastatuul voi vanhaa honkamäntypetäjää iha vähäl kaataa. Eiko viime kysymyksii sarvist kii ko härkää!

1) Se sopimus, minkä Hitleri ja Talini salane lisäsopimus koski Suomeeki ol Puola jae sinetöint sopimus.

2) Sen allekirjottiit Saksa ulkominister Joachim von Ribbentrop, kuka kohtas kohtaloon Nürnperis ja häne neuvostoliittolaine vastine Vjateslav Molotov, kuka varmast läks tappaamma Talinii Moskovast ”nahkuri orsil”.

3) Sopimus allekirjotettii kaks kuukautta enneko talvisota alko, 28.9.1939.

4-6) Kestapo akentit hakkasiit yläsleesialaise Franz Hosnioki henkiiheverii ja muutama tunti

sejjälkee hänet ammuttii kuoli-aaks lavastetus rajavälikohtaukses 31.elokuuta 1939, minkä jälkee Hitleril olkii ”totiste” rynnätä raja yli ja alottaa II maailmasota.

7) Vähä sammaa tyylii ko nahkakatkit käyvät jonkuu sattumalt vastemmieliselt näyttävä kaveri kimpuu kaul, ni naapuri itsevaltias sano 24.2.1922 vähä hittaamalla itsevaltial Lukašenkol, ”Väis-tähä sie vähäse, ni mie opetan tuota sukulaispoja kansaa tavoil”, ja alko tulittammaa suorasuuntauksel naisii ja lapsii, kutka värjötet kerrostaloi kellareis.

8) Miust tuntuu, et mei kansallisrunoilija J L Ruuneperi näki jo 200 vuotta sit et niiko Sven Tuuvva tääl Pohjolas, nousoo Keski-Euroopas nostattammaa oma kansa seisomaa yhtenäisen tiktaturii vastaa. Niihä sit se 44-vuotie Ukraina resitentti, entine näytte-

lijä Volodymyr Zelenskyi näyttäyty oma kansan johos aamust iltaa seisomas, et ”ei meitä niivvaa raivata täält maapäält vaik jouvuttais tappellemmaa iha yksi, niiko suomalaiset talvisovas!”

Mie sain nää tiijjot kaivettuu essii Ilta-Sanomii Historia-julkasust Toinen maaiimansota.

Hei

Kysymyksessä on Saksan ja Neuvostoliiton hyökkäämätömyyssopimus, jonka allekirjoittivat Saksan ulkoministeri von Ribbentrop ja Neuvostoliiton ulkoministeri Molotov 23.8.1939.

Kysymykset 4,5 ja 6 ovat niin hämääriä, etten keksi niihin mitään vastausta, mutta kuulen ne mielelläni.

Ukrainan sota alkoi 24.2.2022. Volodymyr Zelenskyi oli näyttelijä ja koomikko ennen presidenttiyttä. On muuten näytellyt samassa elokuvassa Ville Haapasalon kanssa.

Juha Ruotsalainen

Etsitään kirjeitä tai päiväkirjoja Koiviston historiaa koskevan tutkimuksen lähteiksi

Etsin kirjeitä ja päiväkirjoja Koiviston merenkulun historiaa käsittelevän Turun yliopiston Suomen historian oppiaineen pro gradu -tutkielmani lähdeaineistoksi.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, kuinka koivistolaiset itse kokivat merenkulun tilanteen 1930-luvulla. Mikäli sinulta löytyy koivistolaisten 1930-luvulla kirjoittamia kirjeitä, päiväkirjoja tai vastaavia tekstejä ja olisit halukas lainaamaan tai näyttämään niitä tätä tutkimusta varten, olethan rohkeasti yhteydessä joko sähköpostitse (sakari.j.salokannel@utu.fi) tai puhelimitse (044 2353 684) ja jutellaan asiasta lisää.

Tällaisten aineistojen löytyminen monipuolistaisi lähdemateriaaliani huomattavasti ja auttaisi siten luomaan entistä tarkemman kuvan yhteisistä koivistolaisista juuristamme. Kiitos paljon jo etukäteen.

Sakari Salokannel

Tääl' tapahtuu

Porvoon seudun Koivistolaiset Ry.

Sääntömääräinen VUOSIKOKOUS pidetään tiistaina 24.05.2022 klo 18.00 Lundintalossa, Aleksanterinkatu 11, 06100 Porvoo (käynti pihan puolelta).

Ennen kokouksen alkua on kahvitarjoilu.

Tervetuloa mukaan päättämään yhdistyksemme asioista!!
Johtokunta

Perniön ja ympäristön Koivistokerhon

Vuosikokous
Markku Kitulan luona 15.5.2022 klo 14.00 alkaen.

Tervetuloa!
Johtokunta

Koivisto-tuotteita

Puolipellavainen astiapyyhke 20 €

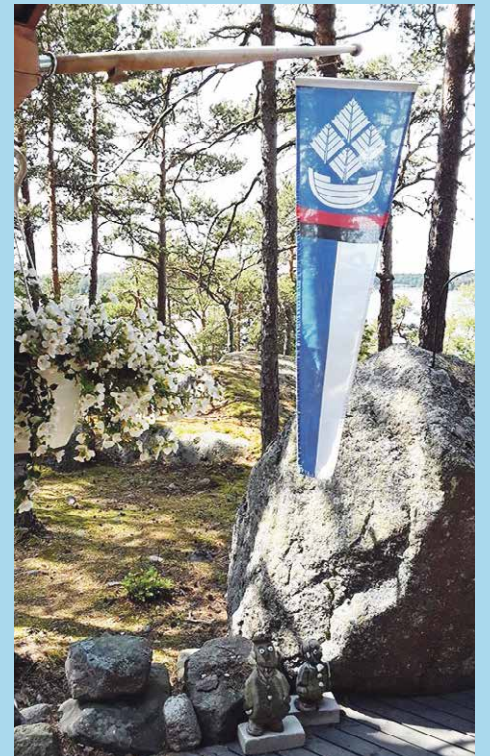
Keittiöpyyhkeet 200 g puolipellavaa.
Kooltaan 65 x 45 cm.
Painatus ja ompelu tehdään Suomessa.
Tuotteella on Avainlippu-tunnus.

Motiivi koivistolaisen naisen kansallispuvun rekon mukaan.

Isännänviirit Kolme eri kokoa

Viisimetrinen 85 €
Nelimetrinen 75 €
Pienin 1,1 metriä 64 €
Pienin sopii veneeseen tai vaikka kesämökin kuistille.

Muistivihko 10 €

Kannet laminoitu, koko A5,
50 sivua, ei viivoitusta.

Magneettimuistio 6 €

Koko 70 x 110 mm.

Hintoihin lisätään lähetyskulut.

Tilaukset Seija Jaakkola Koivukuja 23, 21530 Paimio
puh. 041 318 4614, seijam.jaakkola@saunalahti.fi